

УДК 342.9; 343.3/.7

JEL Classification: K23, K14

DOI 10.33244/2617-5959.3.2019.55-65

Е. С. Молдован,

к. держ. упр.,

старший науковий співробітник,

Університет ДФС України

ORCID ID 0000-0002-2668-5744

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ МИТНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

У статті проаналізовано нормативно-правове забезпечення у митній сфері як елемент вітчизняної системи запобігання та протидії митним правопорушенням. Встановлено, що контент даного елемента складають законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти. За результатами аналізу їх змісту здійснено класифікацію усіх заходів запобігання та протидії митним правопорушенням на превентивні та каральні. Сформульовано критерії розмежування митного правопорушення та митного злочину: предмет порушення митних правил та розмір вартості товару чи іноземної валюти, що переміщують через митний кордон України. Розподілено заходи запобігання та протидії порушенням митних правил на основні та додаткові.

Ключові слова: митне правопорушення, запобігання і протидія митним правопорушенням, система запобігання та протидії митним правопорушенням, нормативно-правове забезпечення, нормативно-правове забезпечення як елемент системи запобігання і протидії митним правопорушенням.

Э. С. Молдован. Нормативно-правовое обеспечение как составляющая отечественной системы предотвращения таможенных правонарушений и противодействия им

В статье проанализировано нормативно-правовое обеспечение в таможенной сфере в качестве элемента отечественной системы предотвращения таможенных нарушений и противодействия им. Установлено, что контент данного элемента составляют законодательные и подзаконные нормативно-правовые акты. За результатами анализа их содержания произведена классификация всех мер предотвращения таможенных нарушений и противодействия им на превентивные и карательные. Сформулированы критерии разграничения таможенного правонарушения и таможенного преступления: предмет нарушения таможенных правил и размер стоимости товара или иностранной валюты, перемещаемых через таможенную границу Украины. Разграничены способы предотвращения таможенных нарушений и противодействия им на основные и дополнительные.

Ключевые слова: таможенные правонарушения, предотвращение таможенных нарушений и противодействие им, система предотвращения таможенных нарушений и противодействия им, нормативно-правовое обеспечение, нормативно-правовое обеспечение как составляющая системы предотвращения таможенных нарушений и противодействия им.

Мета статті полягає у дослідженні нормативно-правового забезпечення як складової вітчизняної СЗПМП задля окреслення можливих шляхів удосконалення названої системи.

Постановка проблеми. Однією із найбільш гострих проблем у здійсненні державної митної справи України протягом чи не усього часу існування незалежної держави залишається високий рівень порушення митних правил суб'єктами ЗЕД. Лише упродовж 2016 р. митницями Державної фіскальної служби (далі – ДФС) виявлено 23235 порушень митних правил із вартістю предметів правопорушень на суму понад 2 млрд. грн. Кількість складених протоколів про порушення митних правил у порівнянні з аналогічним періодом минулого року збільшилась на 30%, а вартість – на 13%. Зокрема, у 7952 справах про порушення митних правил тимчасово вилучено предмети правопорушень на суму майже 627 млн грн. [1].

Однак, необхідно зазначити, що, попри ефективну роботу митниць ДФС, завжди існує певний ризик невиявлення митного правопорушення. Якщо прийняти до уваги загальновідомий факт про те, що 20% легальних доходів на ринку становить дохід від контрабандних товарів, то можна припустити, що відсоток невиявлених митних правопорушень є доволі значним. Саме ці товари – предмети митного правопорушення, проникаючи на ринок, негативно впливають на вітчизняну економіку: створюють передумови для недобросовісної конкуренції, руйнують внутрішнє виробництво, що закономірно призводить до скорочення робочих місць та бюджетних соціальних програм, спричиняють недоотримання державним бюджетом належних, встановлених законодавчо платежів тощо.

Очевидно, що подолання такого негативного стану речей потребує адекватної протидії, перш за все, зі сторони держави. Саме тому за роки існування своєї державності Україна виробила певну систему запобігання та протидії митним правопорушенням (далі – СЗПМП).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми запобігання і протидії митним правопорушенням знайшли своє відображення у працях багатьох вітчизняних науковців. Наприклад, аналіз зарубіжного досвіду запобігання і протидії митним правопорушенням було здійснено у роботі С. В. Капітанець [2]. Митний контроль позиціоновано як один із способів запобігання і протидії митним правопорушенням у дослідженні О. В. Дьяченко, Т. Л. Вишишньської, С. М. Литвина [3]. О. В. Комаров розглядає запобігання і протидію митним правопорушенням крізь призму удосконалення фіскальної політики в галузі державної митної справи [4]. Разом із тим, попри доволі широкий діапазон досліджень щодо запобігання і протидії митним правопорушенням, практично поза увагою науковців залишилось питання нормативно-правового забезпечення як складової вітчизняної СЗПМП, що, власне, й обумовлює актуальність даної статті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виходячи із розуміння системи як сукупності яких-небудь елементів, одиниць, частин, об'єднаних за спільною ознакою, призначенням [5, с. 592], на нашу думку, *систему запобігання і протидії митним*

правопорушенням у найбільш спрощеному вигляді можна представити як двоелементну множину, складовими котрої є нормативно-правове забезпечення у даній сфері та органи державної влади, уповноважені на виконання функцій держави у митній сфері, що взаємодіють між собою та зовнішнім середовищем із метою забезпечити запобігання та протидію порушенням митних правил (рис. 1).

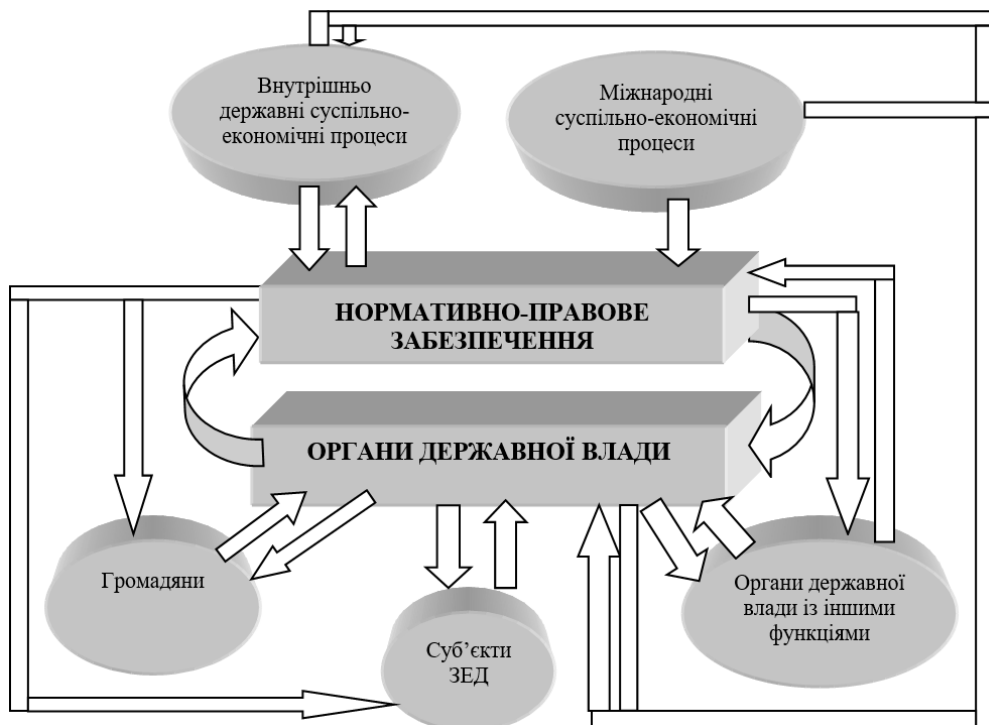

Рис. 1. Система запобігання і протидії митним правопорушенням

Джерело: розроблено автором

Як видно із рис. 1, елементи СЗПМП – нормативно-правове забезпечення та органи державної влади, уповноважені на виконання функцій запобігання та протидії митним правопорушенням, – взаємодіють між собою та взаємно впливають один на одного. Сутність таких взаємозв'язків полягає у тому, що нормативно-правове забезпечення (закони, підзаконні нормативно-правові акти, нормативно-правові акти локального характеру) формує підґрунтя та засади функціонування органів державної влади, визначає порядок реалізації ними повноважень щодо запобігання та протидії порушенням митних правил, тобто, фактично, виступає першоелементом системи. З іншого боку, органи державної влади, що реалізують функції запобігання та протидії митним правопорушенням, зокрема ДФС, її територіальні органи та митниці ДФС, впливають на стан та зміст нормативно-правового забезпечення, формуючи та вносячи на розгляд законодавця у межах своїх повноважень пропозиції щодо удосконалення та змін нормативно-правової бази.

Окрім взаємного впливу, елементи СЗПМП перебувають під впливом зовнішнього середовища, найбільш значимими об'єктивними складовими котрого, на нашу думку, виступають внутрішньодержавні та міжнародні суспільно-економічні процеси. І якщо між внутрішньодержавними процесами та елементами СЗПМП утворюється двосторонній зв'язок, оскільки вони взаємообумовлюють та взаємовизначають один одного, то міжнародні суспільно-економічні процеси впливають на систему в односторонньому порядку.

Суб'єктивними складовими зовнішнього середовища виступають громадяни, які не є суб'єктами ЗЕД і перетинають митний кордон у приватних інтересах, суб'єкти ЗЕД, а також органи державної влади, котрі уповноважені на реалізацію функцій держави у інших, аніж митна, сферах.

Громадяни перебувають у двосторонньому зв'язку із органами державної влади, що уповноважені на виконання функцій щодо запобігання і протидії митним правопорушенням, але у той же час між ними та елементом системи «нормативно-правове забезпечення» утворюється лише односторонній зв'язок – громадяни підпорядковуються вимогам законодавства та зобов'язані дотримуватись і виконувати їх. Саме нормативно-правове забезпечення регламентує законний порядок перетину митного кордону України громадянами та переміщення ними товарів й транспортних засобів. Відхилення від встановленої законодавчої норми вважається порушенням митних правил.

За цією ж логікою утворюються такі самі типи зв'язків між суб'єктами ЗЕД та елементами СЗПМП.

Тип подвійного зв'язку як із елементом «нормативно-правове забезпечення», так і з елементом «органи державної влади», виникає лише у такої суб'єктивної складової зовнішнього середовища, як органи державної влади із іншим, ніж запобігання та протидія митним правопорушенням, функціональним навантаженням. Оскільки органи державної влади, що здійснюють функції щодо запобігання та протидії митним правопорушенням, є лише частиною системи органів виконавчої влади, то абсолютно зрозуміло й очевидно, що вони перебувають у постійній взаємодії із іншими органами виконавчої влади, взаємно впливаючи на діяльність одні одних. Природа подвійного зв'язку між органами державної виконавчої влади як складовою зовнішнього середовища та нормативно-правовим забезпеченням як елементом системи полягає у тому, що функціонування органів державної виконавчої влади визначається та регламентується нормативно-правовою базою, у той час, як ці органи можуть стати у межах своїх повноважень ініціаторами змін до нормативно-правової бази.

Таким чином, зовнішнє середовище функціонування СЗПМП, постійно впливаючи на неї, перетворює систему із константного явища у гнучку, здатну до швидкої та своєчасної адаптації до вимог сучасності дуалістичну множину взаємопов'язаних елементів, контент котрих, власне, й визначає засади та вектори функціонування даної системи. Саме тому видається актуальною потреба в аналізі змістового наповнення елементів СЗПМП. Проте, зважаючи на предмет дослідження, а також відповідно до сформульованого вище тезису щодо базового значення, «першоелементності» нормативно-правового забезпечення у СЗПМП, вважаємо за доречне проаналізувати, перш за все, змістове наповнення саме цього елемента.

Контентом *нормативно-правового забезпечення* є положення, як уже зазначалося вище, законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів. Перш за все, у сенсі ієрархічної

значимості та повноти інформації щодо запобігання і протидії порушенням митних правил, увагу привертає Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI (далі – МКУ).

Цей кодифікований законодавчий акт абсолютно чітко та вичерпно визначає сутність митних правопорушень. Відповідно до ст. 458 МКУ, йдеться про порушення митних правил, якщо мають місце такі ознаки:

1) суб'єктом перетину митного кордону (фізична особа, яка досягла 16-річного віку, або юридична особа, представлена посадовою особою) умисно або із необережності вчинено протиправну, винну дію або не вчинено жодних дій там, де вони би мали бути вчинені;

2) такі дії або бездіяльність посягають на встановлений порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх органам ДФС для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій із товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на органи ДФС;

3) такі дії або бездіяльність є адміністративним правопорушенням, оскільки вони не містять складу злочину, а тому не тягнуть за собою кримінальної відповідальності (ст. 458) [6]. Кримінальна відповідальність, згідно зі ст. 201, ст. 305 Кримінального кодексу України (далі – ККУ), настає за переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, а також наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, тобто, за контрабанду [7].

Щойно зазначений момент є доволі важливим, оскільки він дає змогу сформулювати один із критеріїв розмежування митного правопорушення та митного злочину, а саме критерій *предмету порушення митних правил*. Його зміст полягає у тому, що переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю певних визначених законодавчо, різних груп товарів тягне за собою різні види відповідальності – адміністративну та кримінальну.

У контексті даного дослідження необхідно наголосити на тому, що аналізований нами елемент СЗПМП «нормативно-правове забезпечення» спрямований виключно на регулювання суспільно-правових відносин щодо митних порушень адміністративного характеру. У цьому сенсі МКУ визначає вісімнадцять видів порушень митних правил, розкриває їх зміст та визначає відповідальність й адміністративні стягнення за кожне із них [6].

У цілому, вітчизняний законодавець визначає три види адміністративних стягнень, які він розподіляє на дві групи – *основні та додаткові* (ст. ст. 461, 462 МКУ) [6]. До групи основних стягнень належать такі, як попередження, штраф і конфіскація, а до групи додаткових – конфіскація.

Під *попередженням* розуміють офіційну постанову про накладення адміністративного стягнення, де йдеться про недопустимість таких діянь у майбутньому (ст. 463) [6].

Штраф полягає у покладенні на особу, яка притягується до адміністративної відповідальності за митне правопорушення, обов'язку сплатити до державного бюджету грошові кошти у визначеній сумі, залежно від виду та характеру вчиненого правопорушення.

Сплата штрафу, якщо при цьому не застосовується адміністративне стягнення у вигляді конфіскації товарів, транспортних засобів, не звільняє особу, яка вчинила порушення митних правил, від сплати митних платежів (ст. 464). Розмір штрафу залежно від виду митного правопорушення може коливатися від 10 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або ж від 100 до 200% вартості конфіскованих товарів або транспортних засобів [6].

Конфіскація – це примусове вилучення виключно за рішенням суду: 1) товарів, транспортних засобів комерційного призначення; 2) транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування товарів від митного контролю (крім транспортних засобів комерційного призначення, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до розкладу руху на підставі міжнародних договорів, укладених відповідно до закону); 3) транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза місцем розташування митного органу; 4) моторних транспортних засобів та несамохідних транспортних засобів, що буксируються ними, із безоплатною передачею їх у власність держави. Конфіскація зазначених товарів, транспортних засобів застосовується незалежно від того, чи є ці товари, транспортні засоби власністю особи, яка вчинила митне правопорушення (стст. 462, 465) [6].

Основний принцип застосування адміністративних стягнень за порушення митних правил полягає у тому, що за одне і те саме порушення митних правил може накладатися тільки основне або основне і додаткове адміністративні стягнення. У другому випадку застосування лише додаткового адміністративного стягнення без основного не допускається [6].

Безпеліційно приймаючи встановлений законодавчо підхід до розподілу адміністративних стягнень за порушення митних правил за групами основних та додаткових, дозволимо собі сформулювати суб'єктивне твердження про те, що якщо розглядати адміністративні стягнення за порушення митних правил як *сукупність заходів*, спрямованих на запобігання і протидію митним правопорушенням, то, виходячи із сутності кожного із наведених вище видів адмінстягнень, цілком логічно класифікувати їх за критерієм призначення у дві групи – *превентивні заходи* та *каральні заходи*.

До превентивних заходів відносимо *попередження*, оскільки основна його мета як адміністративного стягнення – вказати правопорушнику на недопустимість таких же його дій чи бездіяльності у майбутньому. *Штраф* та *конфіскація* як адміністративні стягнення мають уже зовсім іншу мету – за допомогою матеріальних втрат, котрі понесе правопорушник, покарати його за свідоме чи ненавмисне митне правопорушення. Проте, можна припустити, що зазнавши одного разу матеріальних втрат, суб'єкт перетину митного кордону наступного разу уникатиме подібної ситуації, тобто, намагатиметься не скоювати більше митного правопорушення. У цьому сенсі штраф та конфіскація теж можуть розглядатися як умовно превентивні заходи запобігання і протидії митним правопорушенням.

Наступною в ієрархії складових елементів «нормативно-правове забезпечення» вітчизняної СЗПМП є складова підзаконних нормативно-правових актів, до котрих належать постанови Кабінету Міністрів України, укази та розпорядження Президента

України. Основне завдання цієї складової – деталізувати окремі загальні законодавчі положення, конкретизувати напрями розвитку певних починань тощо.

У якості ілюстративного матеріалу до вище викладеного тезису в розрізі нашого дослідження можна навести, наприклад, Указ Президента України «Про Програму боротьби з контрабандою та порушенням митних правил на 2008–2009 роки» від 4 березня 2008 р. № 195/2008. Даний підзаконний нормативно-правовий акт, не зважаючи на те, що він був призначений лише на два роки, є чинним досі – його дію було пролонговано не тільки у зв'язку із певними успіхами та позитивними зрушеннями у сфері боротьби з контрабандою та порушенням митних правил, але й через низку невирішених проблем у цій площині. До таких проблем, зокрема, належать «...незадовільна координація діяльності органів виконавчої влади в галузі митної справи, відсутність системного підходу у розв'язанні проблем боротьби із порушеннями митного законодавства, неефективність заходів з протидії корупції, наявність прогалин у законодавчому регулюванні митної справи, що ... створює загрози національній безпеці України» [8]. Окрему увагу варто акцентувати на питанні відсутності системного підходу у розв'язанні проблем боротьби із порушеннями митного законодавства як такому, що безпосередньо респондує предмету даного дослідження. Один зі шляхів вирішення даного проблемного питання в аналізованому Указі вбачається у внесенні змін до деяких законодавчих актів України у сфері запобігання та протидії митним правопорушенням щодо декриміналізації правопорушень у сфері митної справи з одночасним встановленням адекватних штрафних санкцій за порушення митних правил [8]. Тобто, Указ Президента України «Про Програму боротьби з контрабандою та порушенням митних правил на 2008–2009 роки», серед іншого, спрямований на ще детальніше розмежування адміністративної та кримінальної природи митних правопорушень та контрабанди відповідно, а також – як наслідок – повноважень різних органів державних виконавчої влади у сфері запобігання та протидії митним правопорушенням та різних видів відповідальності (адміністративної та кримінальної) суб'єктів відповідальності за порушення митних правил і контрабанду.

Іншим підзаконним нормативно-правовим актом, що належить до складових елементів «нормативно-правове забезпечення» системи запобігання і протидії порушенням митних правил, є Постанова КМУ «Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними» від 21.05.2012 р. № 451. Зокрема, Типова Технологічна схема пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, представлена у межах даної Постанови, визначає форми митного контролю, що можуть бути застосовані у митних пунктах пропуску до автомобільних транспортних засобів і товарів, тобто, фактично, визначає *перелік заходів, за допомогою яких можна запобігти та протидіяти митним правопорушенням*: 1) перевірка документів та відомостей, які відповідно до законодавства надаються митним органам під час переміщення автомобільних транспортних засобів і товарів через митний кордон України; 2) митний огляд (огляд та переогляд автомобільних транспортних засобів і товарів, огляд та переогляд ручної поклажі та багажу, особистий огляд громадян); 3) усне опитування громадян та посадових осіб підприємств; 4) облік автомобільних транспортних засобів і товарів; 5) взяття проб (зразків) товарів; 6) використання службових собак, технічних та спеціальних засобів контролю; 7) подання запитів до інших державних органів, установ

та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, наданих митним органам (п. 17) [9].

Важливою складовою елемента «нормативно-правове забезпечення» СЗПМП є рішення та постанови українських судів вищої інстанції. Так, наприклад, особливий інтерес крізь призму нашого дослідження становить Постанова пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил» від 03.06.2005 р. № 8, оскільки аналіз окремих її положень дає змогу сформулювати ще один критерій розмежування митного правопорушення та митного злочину – *критерій розміру вартості товару чи іноземної валюти*, котрий(у) намагались перемістити через митний кордон України. Названий критерій випливає із положень Постанови №8 про те, що «...коли предметом порушення митних правил є іноземна валюта, вчинення слід кваліфікувати залежно від розміру її вартості, яка визначається за офіційним курсом Національного банку України на час вчинення правопорушення, – як злочин чи як адміністративне правопорушення», а також «якщо особа мала умисел на незаконне переміщення через митний кордон товарів у великих розмірах, але перемістила їх невеликими частинами, вартість кожної з яких є меншою від 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, її дії належить розглядати як продовжуваний злочин і кваліфікувати за ст. 201 ККУ. Дії, спрямовані на незаконне переміщення товарів у невеликих розмірах, є адміністративним правопорушенням, і відповідальність за них настає за ... МКУ» [10].

Крім того, зі змісту Постанови № 8 можна сформулювати ряд додаткових заходів запобігання та протидії порушенням митних правил:

- за вихідні позиції при визначенні вартості предмета порушення митних правил потрібно приймати нормативні акти про ціни й ціноутворення на відповідні товари;
- вартість предмета порушення митних правил у разі потреби може бути визначена на підставі висновку експертизи;
- якщо предмет порушення митних правил вивезено за межі України, реалізовано, знищено або ж місце його знаходження не встановлено, при визначенні його вартості можуть бути використані відомості, наявні у митних, товаросупровідних та інших документах;
- до моменту прийняття органом ДФС митної декларації можна запобігти вчиненню митних правопорушень шляхом добровільної відмови суб'єктом перетину митного кордону від порушення митних правил;
- у разі, якщо особа, що вчинила митне правопорушення, не встановлена, суди повинні приймати рішення про проведення додаткової перевірки для встановлення особи, що вчинила правопорушення;
- якщо особу визнано винною у вчиненні правопорушення, але зазначені товари чи транспортні засоби відсутні, суддя вправі вирішити у постанові питання про стягнення їхньої вартості;
- не може бути застосований такий вид адміністративного стягнення, як конфіскація, щодо транспортних засобів, котрі використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до встановленого розкладу руху на підставі міждержавних (міжвідомчих) угод про транспортне сполучення [10].

Певний інтерес для нашого дослідження також становить Рішення Конституційного Суду від 31.03.2015 р. № 1-рп/2015, оскільки воно містить детальне тлумачення такого

аспекту митного правопорушення, як користування та розпорядження товарами, митне оформлення яких не закінчено, або товарів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі. Таке митне правопорушення, згідно із Рішенням № 1-рп/2015, визнається виключно адміністративним правопорушенням. Адміністративна відповідальність у даному разі настає за: 1) зміну стану зазначених вище товарів; 2) користування та розпорядження ними без дозволу органу ДФС. При цьому, як адміністративне правопорушення розглядається окремо і користування, і розпорядження товарами, митне оформлення яких не закінчено або які перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем чи поміщені в режим митного складу. Однак, користування або розпорядження транспортними засобами особистого користування, які поміщені в митний режим тимчасового ввезення на митну територію України, не є адміністративним правопорушенням [10].

Висновки з проведеного дослідження. Отже, аналіз контенту елементу «нормативно-правове забезпечення» вітчизняної СЗПМП дав змогу встановити, що: 1) складовими даного елементу є законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти; 2) зміст зазначених складових містить засади: класифікації усіх заходів із запобігання та протидії митним правопорушенням на превентивні та каральні; формулювання критеріїв розмежування митного правопорушення та митного злочину, а саме критерію *предмету порушення митних правил* та критерію *розміру вартості товару чи іноземної валюти*, котрий(у) намагались перемістити через митний кордон України; визначення додаткових заходів запобігання та протидії порушення митних правил.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у детальному аналізі контенту іншого елемента СЗПМП – «органи державної влади», що дасть змогу сформулювати повне уявлення про українську СЗПМП.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Довідка щодо стану боротьби з митними правопорушеннями упродовж 2016 року / Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist/-/borotba-z-ekonomichnoyu-zlochinnistyu-ta/informatsiya-pro-vjittya-zahodiv-schodo-bo/298097.html> (дата звернення: 20.11.2018).
2. Капітанець С.В. Запобігання та протидія митним правопорушенням: аналіз закордонного досвіду. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 26-1. С. 55-58.
3. Дьяченко О.В., Вишишньська Т.Л., Литвин С.М. Митний контроль як один із засобів виявлення правопорушень у сфері митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2016. № 2. Том 1. С. 218-227.
4. Комаров О.В. Удосконалення фіскальної політики в галузі державної митної справи. *Вісник НАДУ при Президентові України (Серія «Державне управління»)*. 2017. № 4. С. 62-67.
5. Великий тлумачний словник української мови / Упоряд. Т.В. Ковальова; Худож. - оформлювач В.П. Бублик. Харків: Фоліо, 2005. 767 с.
6. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page17> (дата звернення: 20.11.2018).

7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 20.11.2018).
8. Про Програму боротьби з контрабандою та порушенням митних правил на 2008–2009 роки : указ Президента України від 4 березня 2008 року № 195/2008. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/195/2008> (дата звернення: 20.11.2018).
9. Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними : Постанова Кабінету Міністрів від 21.05.2012 р. № 451. URL : <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/postanovi/62452.html> (дата звернення: 20.11.2018).
10. Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил : постанова пленуму Верховного Суду України від 03.06.2005 № 8. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-05> (дата звернення: 20.11.2018).

REFERENCES

1. Dovidka shchodo stanu borotby z mytnymy pravoporushenniamy uprodovzh 2016 roku [Information on the state of the fight against customs offenses during 2016], available at: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/borotba-z-ekonomichnoyu-zlochinnistyu-ta/informatsiya-pro-vjittya-zahodiv-schodo-bo/298097.html> (access date November 20, 2018).
2. Kapitanets, S.V. (2017), "Prevention and counteraction to customs offenses: analysis of foreign experience", *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, no. 26-1, pp. 55-58.
3. Diachenko, O.V., Vyshyshnska, T.L. and Lytvyn, S.M. (2016), "Customs control as one of the means of detecting offenses in the field of customs regulation of foreign economic activity", *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, no. 2, Vol. 1, pp. 218-227.
4. Komarov, O.V. (2017), "Improving fiscal policy in the field of state customs", *Visnyk NADU pry Prezydentovi Ukrainy (Serii «Derzhavne upravlinnia»)*, no. 4, pp. 62-67.
5. Kovalova, T.V. (2005), *Velykyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy* [Large explanatory dictionary of the Ukrainian language], Folio Kharkiv, Ukraine, 767 p.
6. Verkhovna rada Ukrainy (2012), *Mytnyi kodeks Ukrainy* [Customs Code of Ukraine], *Zakon Ukrainy* dated 13.03.2012 no. 4495-V, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page17> (access date November 20, 2018).
7. Verkhovna rada Ukrainy (2001), *Kryminalnyi kodeks Ukrainy* [Criminal Code of Ukraine], *Zakon Ukrainy* dated 05.04.2001 no. 2341-III, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (access date November 20, 2018).
8. Prezydent Ukrainy (2008), *Pro Prohramu borotby z kontrabandoiu ta porushenniam mytnykh pravyl na 2008–2009 roky* [On the Program for Combating Smuggling and Violation of Customs Rules for 2008-2009], *Ukaz Prezydenta Ukrainy* dated 04.03.2008 no. 195/2008, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/195/2008> (access date November 20, 2018).
9. Kabinet Ministriv Ukrainy (2012), *Pytannia propusku cherez derzhavnyi kordon osib, avtomobilnykh, vodnykh, zaliznychnykh ta povitrianykh transportnykh zasobiv pereviznykiv i tovariv, shcho peremishchuiutsia nymy* [The issue of crossing the state border of persons, road, water, rail and air vehicles of carriers and goods moving by them], *Postanova Kabinetu Ministriv* dated 21.05.2012 no. 451, available at: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/postanovi/62452.html> (access date November 20, 2018).

10. Verkhovnyi Sud Ukrainy (2005), Pro sudovu praktyku u spravakh pro kontrabandu ta porushennia mytnykh pravyl [On judicial practice in cases of smuggling and violation of customs rules], Postanova plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy dated 03.06.2005 no. 8, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-05> (access date November 20, 2018).

E. S. Moldovan. Normative and legal provision as an element of the National system of preventing and counteraction to Customs violations

The paper is dedicated to issues of Normative and Legal Provision as the piece of National system of preventing and counteraction to Customs violations. The scientific novelty of the paper includes such points as: 1) the components of normative and legal provisions are laws and regulations; 2) the content of these components contains the principles of: classification of all measures to prevent and combat customs offenses on preventive and punitive; formulation of the criteria for distinguishing between a customs offense and a customs crime, namely the criterion of the subject of violation of customs rules and the criterion of the value of goods or foreign currency, which (u) tried to move across the customs border of Ukraine; identification of additional measures to prevent and combat violations of customs regulations. The graphical model of the National system of preventing and counteraction to Customs violations is worked out by author and represented in the paper. This model consists of two pieces. They are Normative and Legal Provision and State Authorities. The author proposes to research the first piece as a basic element of the National system of preventing and counteraction to Customs violations. There is found out that the content of this element includes legal and subordinate normative and legal acts which are ordered to regulate the preventing and counteraction to Customs violations. As a result, all measures of preventing and counteraction to Customs violations are classified into preventive and punitive. Criteria of separating of Customs violation and Customs crime are formulated. These criteria are a subject of Customs violation and volume of cost of good or foreign cash which are moved through the Customs Border. Also all means of preventing and counteraction to Customs violations are separated into two groups – main and additional. The practical significance of the paper includes suggestions on improving of national Customs Legislation. Conclusions of the paper were achieved in the way of using such methods of scientific research as analysis and synthesis, graphical method, comparative analysis, elements of content-analysis etc.

Key words: Customs violation, preventing and counteraction to Customs violations, the System of preventing and counteraction to Customs violations, normative and legal provision as an element of the National system of preventing and counteraction to Customs violations.

Стаття надійшла до редакції 28.11.2018